

آموزش انگلیسی در لابراتوار، با استفاده از اینترنت و تکنولوژی پیشرفته

فیضعلی مداح

عضو هیأت علمی دانشکده علوم انسانی

چکیده:

توسعه و گسترش سریع شبکه مخابراتی جهان و کارآمد ساختن ابزار و وسایل کامپیوتری امکانات بی سابقه‌ای در نزدیک ساختن پایگاه‌ها و ایستگاه‌های اطلاعاتی و آموزشی الکترونیکی به وجود آورده است.

همه‌ی این تحولات شگرف و خیره کننده‌ی شبکه‌های اطلاعاتی مدیون «اینترنت جهانی» و یا «وب» (www = world wide web = web) است. شبکه‌ای که می‌تواند انواع و اقسام اطلاعات علمی و فرهنگی و سیاسی و اجتماعی و اقتصادی را در کوتاه‌ترین زمان در اختیار «کاربر»، کارشناسان تعلیم و تربیت، آموزگاران، دبیران، استادان، مربیان و... قرار داده و کارایی شبکه‌ی عظیم اطلاع رسانی و تکنولوژی پیشرفته را در دورترین نقاط جهان، در کلیه‌ی مراکز آموزشی، دانشگاهی، به اثبات برساند.

کلیدواژه‌ها: کاربر، شبکه اینترنت، تکنولوژی پیشرفته، کارشناسان تعلیم و تربیت،

مطالب چند رسانه‌ای، تکنیک‌های تدریس، فضای آموزشی متغیر، شیوه‌های تعامل با دانشجو، کارایی سرمایه‌گذاری آموزشی، مخاطب شناسی، ذخیره‌سازی اطلاعات پست الکترونیکی، بازخورد کاربری، تأسیس سایت آموزش زبان، مرکز منابع آموزشی، منبع اصطلاحات و تعییرات

مقدمه

۱ - بدیهی است که اگر بخواهیم می‌توانیم در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی، شبکه آموزش زبان اینترنتی ایجاد نموده و از دانشجویان بخواهیم که برای یادگیری زبان دوم (انگلیسی) با یک سایت در تماس باشند.

انگیزه طرح این کار یک سؤال بیشتر نیست: چرا دانش آموزان و دانشجویان، پس از صرف بیش از دو هزار ساعت آموزش سنتی قادر به مطالعه ساده زبان انگلیسی نیستند؟ بدون شک پاسخ این سؤال بسیار آسان است. ابزار و وسایل آموزشی و روان شناسی مخاطب و تکنیک‌های آموزشی ناقص است.

۲ - طرح شبکه برای آموزش زبان

در وهله اول هدف ما این است که از طریق ماهواره، مواد درسی برای دانشجویان متوسط ایجاد کنیم. از این جهت، دانشجویان متوسط را مورد هدف قرار می‌دهیم که این گروه، تا حدودی به متون درسی زبان انگلیسی آشنائی

داشته و از عهده درک واژه‌ها و اصطلاحات کامپیوتری برخوردار خواهند آمد.

پیشنهادهایی مبنی بر این‌که، دانشجویان مبتدی از شبکه استفاده کنند، مورد توافق قرار نمی‌گیرد، زیرا افراد مبتدی، از زبان انگلیسی و از واژه‌ها و اصطلاحات متداول کاملاً به دور بوده و قادر به پی‌گیری مطالب آموزشی نخواهند شد. بدیهی است که، فقط افراد آشنا به زبان انگلیسی صلاحیت بهره‌گیری از «سایت» کامپیوتری را خواهند داشت و بهتر آن است که، افراد مبتدی ابتدا از طریق کتاب‌ها و نوارهای سنتی، اطلاعات مقدماتی زبان انگلیسی را به دست آورده و سپس وارد شبکه پیش‌رفته‌ی زبان از طریق ماهواره بشوند. قبل از این‌که در این باره توضیحات بیشتری ارائه بدیم، لازم می‌دانیم مختصری درباره عملکرد «بروزر»ها (Browsers) و هاپرتکس (Hypertext) و ارتباطات و ارجاعات جنبی (cross-reference) به بحث و تجزیه و تحلیل پردازیم. «بروزر»ها بطور کلی از سیستم «هاپرتکس» پشتیبانی نموده و شبکه را به اسناد (documents) متصل خواهد ساخت. هنگامی که «کاربر» متن را کلیک می‌کند، بطور اتوماتیک، ارتباط بین منابع اطلاعاتی برقرار شده و شبکه می‌تواند از طریق «منو» (Menu) الگوها و نمونه‌ها را به وضوح مشخص سازد. ولی با تمهیداتی که پیش‌بینی شده است، ابتدا «طرح آموزش زبان» تحت عنوان (Hypertext Make up language) که معمولاً با حروف اختصاری "HTML" نمایش داده می‌شود، بر روی مانیتور ظاهر شده و شیوه کار و

مقدمات دسترسی به اطلاعات را فراهم می‌سازد.

برای دسترسی به اطلاعات ابتدا به آدرس الکترونیکی نیاز داریم که اصطلاحاً به آن "URL" (Uniform Resource locator) گفته می‌شود. البته صفحه شفاف (pure display) حتی اگر با حلقه‌های ارتباطی مجهز باشد، برای تدریس کلیه دروس کفایت نمی‌کند، شیوه تعامل با دانشجویان یکی از ضروریات اجتناب‌ناپذیر شبکه ماهواره‌ای است. مجموعه‌ی فرستنده‌های ماهواره (www) طوری طراحی و برنامه‌ریزی شده‌اند که همه‌ی «کاربر»ها در هر یک از نقاط جهان با در اختیار داشتن و مشخصات برنامه‌ی درسی خاص می‌تواند با استفاده از دکمه‌ها و نشانه‌ها ارتباط را با منابع اطلاعاتی برقرار سازند. هنگامی که «کاربر» (در این جا فراگیر زبان انگلیسی) برنامه‌ی مورد نظر خود را انتخاب می‌کند، متن سؤال را می‌خواند و پاسخ خود را ارائه می‌دهد پنجره‌ی پست الکترونیکی (E-mail) پیام‌های «بازخوردی» (feedback) را به جای‌گاه خود ارسال خواهد داشت.

۳ - اختراع E.chanye

یک نمونه از سایت‌های آموزش زبان

هم اکنون در کشور آمریکا، کارشناسان آموزش زبان انگلیسی به کمک متخصصین کامپیوتر، شبکه‌ی بسیار جالب و قابل تحسینی را طراحی و در

ایستگاه‌های فرستنده ماهواره‌ای قرار داده‌اند. این اختراع، در حقیقت به صورت یک «مجله» است. و هر یک از نویسندگان حرفه‌ای و آماتور به نوعی با این نشریه اینترنتی همکاری دارند.

اولین قدم در راه ایجاد شبکه‌ی آموزشی زبان از طرف دانشگاه «ایلنویز» (Illinois) در منطقه «اوربان، شامپان» (urban - champain) تحت عنوان "ex.chanye" توسط «ژائو» (zhao) و «لی» (li) در سال ۱۹۹۵ ساخته شد. اهداف اولیه این شبکه آن بود که راه حل مناسبی برای تهیه مقالات و پیشنهادها و روش‌های آموزش زبان از طریق اینترنت به دست آورد. برای رسیدن به این هدف، طرح اولیه مجله در سایت گذاشته شد.

ویراستاران مجله جدید، دو شیوه کاملاً متفاوت برای انتشار نشریه آموزشی ارائه دادند که یکی از آنها به صورت «خبرنامه» یا «بحث گروهی» است که توسط «اسپرلینگ» (Sperling) در سال ۱۹۹۵ برای آموزش زبان انگلیسی، به عنوان زبان دوم (ESL) معرفی گردیده است.

۴ - هیئت تحریریه E-chanye

هیئت تحریریه‌ی این مجله با دو هدف کاملاً مشخص با عزم راسخ برنامه آموزشی و پژوهشی خود را آغاز نموده است. اولین هدف هیأت تحریریه

جمع‌آوری اطلاعات و طبقه‌بندی منابع درسی و دومین هدف، ارائه سرویس‌های منظم تدریس به علاقه‌مندان زبان انگلیسی است. از آن‌جا که درباره‌ی آموزش زبان، در وهله نخست به سازماندهی و برنامه‌ریزی درسی نیاز بوده است، اعضاء هیأت تحریریه برای سهولت در پردازش اطلاعات، بخش‌ها و گروه‌های اطلاعاتی زیر را به وجود آوردند:

۱ - بخش اطلاعاتی علمی و فرهنگی سراسر جهان

۲ - بخش اخبار و حوادث تلخ و شیرین

۳ - داستان‌های کوتاه و دل‌پذیر

۴ - مرکز منابع آموزشی

در بخش اطلاعات علمی و فرهنگی، خوانندگان مجله طی یک فراخوان عمومی همه‌ی رسوم و آداب اجتماعی کشور خود را با زبان ساده و بی غل و غش برای سردبیر مجله ارسال خواهند داشت. مثلاً اگر «کاربر» اهل کشور آلمان باشد درباره آداب و رسوم ازدواج مردم کشور آلمان با شبکه تماس خواهد گرفت و اگر «کاربر» اهل شهر سمنان، گرمسار، دامغان و شاهرود (شهرهای استان سمنان) باشد درباره شیوه‌ی ازدواج و مراسم خواستگاری در این شهرها به گفتگو و درج مطالب شنیدنی می‌پردازند. در مورد اخبار فرهنگی، شیوه اطلاع‌رسانی از شهری به شهری دیگر و از روستائی به روستای دیگر متفاوت است. آن‌چه بیشتر

برای کاربران جلب توجه می‌کند، اطلاعات و اخبار جاری کشور است که برنامه‌ریزان برنامه‌های آموزشی با استفاده از تکنیک ویژه، جای‌گاه مناسبی برای آن در نظر خواهند گرفت.

در بخش «داستان»، برای این‌که خوانندگان علاقه قابل توجهی نسبت به محتوی داستان از خود نشان بدهند، و این علاقه به‌طور مستمر تداوم داشته باشد، گوینده‌ی داستان با مهارت خاص، نکته‌های جالب و جذاب و تحریک‌کننده، در قسمت‌های گوناگون قرار داده و به صورت «سریال» به نوبت در اختیار «کاربر» قرار خواهد داد. جذابیت داستان‌ها به قدری است که خواننده را به خود جلب خواهد کرد. مردم هر کشوری با توجه به آداب و رسوم اجتماعی خود، خواستار برنامه‌های خاصی هستند. خوانندگان مجله همواره سعی می‌کنند تا با ایجاد ارتباط مناسب با ناشر مجله، خواسته‌ها و نیازها و علاقه‌های خاص خود را اعلام نمایند. سردبیر مجله با این تکنیک می‌تواند تعداد کثیری از خوانندگان را به خود جلب و مقاله و یا مطالب از آنان دریافت نماید.

بزرگ‌ترین و مهم‌ترین بخش اطلاع‌رسانی، بخش منابع درسی از جمله گرامر، جمله‌نویسی، نگارش، قرائت متن، و تکنیک‌های نامه‌نگاری و مقاله‌نویسی و مکالمه و تقویت مهارت‌های شنیداری و گفتاری است. همچنین یکی از بخش‌های مهم این «سایت» منبع اطلاعاتی درباره‌ی انواع و اقسام ضرب‌المثل‌ها

و پند و اندرزها و حکمت‌ها و کلمات قصار است که برحسب حروف الفبا و به صورت فرهنگ واژه‌های تخصصی طراحی و تنظیم شده است که به صورت «زنده» (online) در اختیار عموم قرار دارد. افرادی که علاقه‌مند به ضرب‌المثل خاص باشند کافی است چند حرف و یا کلمه از ضرب‌المثل را روی صفحه کامپیوتر تایپ و دکمه‌ی «جستجو» (search) را کلیک کنند. در کوتاه‌ترین مدت، عبارت کامل ضرب‌المثل و نام و شماره مجله و منابع مفصل اطلاعاتی در روی صفحه کامپیوتر ظاهر خواهد شد.

۵ - امتیازات مجله الکترونیکی نسبت به مجله سنتی

دلایل و شواهد متعددی در اختیار است که ثابت می‌کند، محاسن و خصوصیات و برتری‌های سایت‌های آموزشی، نظیر Ex.chanye به مراتب جذاب‌تر و دلنشین‌تر و گواراتر از نوشته‌های کتاب و مجله و روزنامه و جزوات درسی سنتی است. از جمله مزایا و خصوصیات برجسته مجله اینترنتی آن است که نیاز به وقت و انرژی و کاغذ و نوشت افزار اضافی و تهیه زینک و فیلم و رنگ گرانقیمت و اصلاحات و بازنویسی و غلط‌گیری خسته کننده ندارد. به عبارت دیگر در مجله اینترنتی، با کم‌ترین زمان و انرژی و دغدغی به کارگیری انواع و اقسام ابزار و پرداخت هزینه و صفحه‌بندی و زینک و گرافیک، مطالب به صورت

منظم در اختیار مخاطب قرار خواهد گرفت. حتی مکاتبات بین ویراستاران و نویسندگان مقالات از طریق پست الکترونیکی به آسانی صورت خواهد گرفت. همه‌ی داوطلبان و خدمت‌گزاران و نویسندگان مطبوعاتی، مقالات و پیام‌های خود را از طریق پست الکترونیکی ارسال و هر نوع حک و اصلاح نوشته‌ها در اسرع وقت با کم‌ترین خطا و اشتباهات چاپی مستقیم به کمک شبکه‌های عظیم مخابراتی و کامپیوتر و آرشیوهای الکترونیکی، برق آسا در صفحات مجله اینترنتی نقش می‌بندد. مجلات اینترنتی علاوه بر این‌که روی صفحات مانیتور قابل رؤیت و استفاده است، با صرف هزینه مختصر می‌توان، به کمک دستگاه پرینتر (printer) همه صفحات را در کوتاه‌ترین مدت به کاغذ انتقال داد. و به صورت کتاب و نشریه در اختیار علاقه‌مندان قرار داد. نشریه Ex.chanye به محض این‌که موجودیت خود را از طریق رسانه‌های گروهی اعلام داشت بلافاصله عده کثیری از مخاطبین و علاقه‌مندان به زبان انگلیسی تماس‌های خود را با شبکه برقرار نموده و در اسرع وقت بیش از یک صد نفر در هر روز در بیش از چهل کشور جهان مشتاقانه با آن ارتباط برقرار کردند.

۶ - شبکه صوتی و ارتباطی

با توجه به چند رسانه‌ای بودن مجله‌ی "Ex.chanye" و نیازهای ارتباطی

مردم سراسر جهان، می‌توان گفت علی‌رغم گذشت زمان کوتاه بخت و اقبال بسیار خوبی نصیب این شبکه آموزشی شده است و کشورهای پیشرفته با اشتیاق فراوان با نویسندگان و ویراستاران، ارتباط برقرار می‌کنند. آقای «لی» مخترع این شبکه می‌گوید ما هنوز نمی‌دانیم که مخاطبین ما چه نوع مطالبی را بیش‌تر استقبال می‌کنند و از این رو، کلیه‌ی دروس و نکته‌های مهم آکادمیک را به صورت تصادفی و بدون آمارگیری دقیق طبقه‌بندی و در اختیار مخاطبین خود قرار داده‌ایم.

به‌طور کلی فعالیت این مجله اینترنتی در چهار محور مختلف قرار گرفته است: داستان‌های کوتاه و جذاب، متون، مهارت شنیداری، و گفتاری. اولین متن تحت عنوان «دانشمندان به احساس و نیازهای درونی نهنگ گوش می‌دهند»، (Scientists listen in on whales) در حدود دویست کلمه به صورت مقاله با واژه‌نامه وارد شبکه شده است. هنگامی که «کاربر» در جستجوی معنای واژه‌های خاص و دشوار است، می‌تواند با کلیک کردن روی واژه‌ی دشوار، مترادف و متضاد آن واژه و شرح جامع و رافع موانع قرائت متن را به دست آورده و بدون احساس خستگی به مطالعه ادامه دهد. حتی «کاربر» می‌تواند با کلیک کردن بر روی کلمات دشوار، تلفظ درست آن را که از قبل به صورت دیجیتالی ضبط گردیده است با صدای نسبتاً بلند بشنود.

۷- قالب‌ها و الگوهای گفتاری و تمرین و تعامل

علاوه بر ساختار و تهیه مطالب چند رسانه‌ای، تعامل بین «معلم و متعلم» می‌تواند یکی دیگر از دشواری‌های طراحی سایت اینترنتی باشد. برای رفع این مشکل، طراحان شبکه HTML کوشش کرده‌اند با پیش‌بینی پاره‌ای از تدارکات، ایستگاه‌ها، کلیدها، برنامه‌ها، و جدول‌های اتوماتیک و یا خودکار پیش روی «کاربر» قرار دهند.

آقای «لی» در سال ۱۹۵۵ با استفاده از تجربیات تدریس زبان انگلیسی، به عنوان زبان دوم توانست تعداد شش بخش جداگانه در شبکه اینترنتی آموزش زبان طراحی نماید. این شش بخش عبارتند از: شنیداری، گفتاری، قرائت متن، و نگارش، تجزیه و تحلیل و ذخیره وازگان. به منظور دست‌یابی به منابع اطلاعاتی و حل و فصل دشواری‌های یادگیری، آقای «لی» توانسته است بین هریک از بخش‌های فوق‌الذکر یک کانال ارتباطی به وجود آورد تا کاربر به آسانی به انواع و اقسام پیش‌نیازها و واژه‌ها و اصطلاحات و دستورالعمل‌ها دسترسی داشته باشد.

براساس آماری که به دست آمده است هم‌اکنون بیش از دو هزار ارتباط آموزشی بین شبکه و «کاربر» در تمام نقاط جهان و از کلیه طبقات مردم برقرار می‌گردد.

به موجب اطلاعاتی که به دست آمده است به میزان ۳۶ درصد ارتباطات در بخش شنیداری و گفتاری و حدود ۴۶ درصد از مجموع ارتباطات، از ایالات متحده آمریکا و فاقد نام و نشان «کاربر» است، بقیه‌ی ارتباطات مربوط به بیش از چهل کشور جهان، از جمله کره، ژاپن، کانادا، استرالیا، برزیل، ایتالیا، آلمان، تایوان، هونگ‌کونگ، و اسرائیل است.

۸ - شبکه‌های دیگر آموزشی

بسیاری از مؤسسات آموزش زبان، برای ایجاد تسهیلات یادگیری زبان اقدامات گسترده‌ای در نصب شبکه به وجود آورده‌اند (ر.ک: فصلنامه‌ی «تسول» TESOL سال ۱۹۹۵)

در سال ۱۹۹۵ آقای بوئرز (Bowers) منابع قابل توجهی برای اساتید «علم و تکنولوژی» در رشته زبان انگلیسی فراهم ساخت. همچنین آقای هریس (Harris) در سال ۱۹۹۵ بحث زبان‌شناسی را برای دانشجویان و مدرسین در شبکه اینترنت به وجود آورد. اسپرلینگ (sperling) در سال ۱۹۹۵ با استفاده از تجربیات گذشته خود، مجموعه‌ای از ضرب‌المثل‌ها و اصطلاحات رایج را جمع‌آوری و در شبکه قرار داد. البته «لی» قبلاً حجم بسیار وسیعی از اصطلاحات و عبارات محاوره‌ای و ضرب‌المثل‌ها را تهیه و در شبکه قرار داده بود که می‌توانست قسمتی از نیازهای «کاربران» را برطرف سازد.

نتیجه‌گیری

تکنولوژی و ارتباطات و اطلاعات که امروزه تحت عنوان ICT در جهان معاصر شهرت بسیاری به دست آورده است در آموزش زبان انگلیسی نقش بسیار سازنده‌ای بر عهده داشته و کارشناسان آموزش زبان عقیده دارند با استفاده از شبکه اینترنتی و ماهواره‌ای می‌توان شمار بسیاری از دانش‌آموزان و دانشجویان را زیر پوشش گرفته و اطلاعات مورد نیاز آنان را به بهترین وجه در اختیار آنان قرار داد. بحث دیجیتالی شدن آموزش و دست‌یابی آسان به اطلاعات در جهان علم و تکنولوژی مباحث و افق‌های تازه‌ای در اذهان عمومی برانگیخته و سیستم‌های ماهواره‌ای با سرعت هر چه تمام‌تر به سوی تکامل شیوه‌های تدریس زبان بی‌وقفه و بی‌مهابا و برق‌آسا به پیش می‌روند. باشد تا با این نوع تحولات و پدیده‌های علمی، دانشجویان ما با قدم‌های استوار در جهت فراگیری زبان حرکت کنند.

References :

- 1 - Bowers, R (1995). Resources for teachers of English for science and technology, available: <http://www.wfi.fr/est/estl.html>.
- 2 - Comenius Group (1995), The weekly idiom. Available:

http://www.comenius.com/idiom_index.html.

3 - Godwin, J.R. (1994). Language Learning and the world wide web. Available: <http://www.ncsa.uiuc.edu/SDG/IT94/Agenda/Papers-received.html>.

4 - Harris, K.P. (1995). Linguistic funland. Available: <http://math.unr.edu/linguistics/linguistic.funland.html>.

5 - Li, R.C. (1995a). English as second Language home page, Available: <http://www.lang.uiu.edu/r-li5/esl/>.

6 - Li, R.C. (1995b). Integration of listening, reading, and speaking skills. Available: <http://www.lang.uiuc.edu/r-li5/ESLproject/eslbeg.html>.

7 - Shetzer, H. (1995). Ex.Change: Electronic Xross Cultural. Hypertestual Academy of non-native Gatherings in English. In M. Waschauer (Ed. __), Virtual connections. Manoa. HA: University of Hawaii press.

8 - Sperling, D. (1995) ESL graffiti wal. Available:<http://www.pacificnet.net/~sperling/wall.html>.

- 9 - Sperling, D. (1996). ESL help center. Available: <http://www.pacificnet.net/~sperling/wwwboard2/wwwboard.html>.
- 10 - The Internet TESOL Journal. (1995). The Internet Tesol Journal. (1995). <http://www.aitech.ac.jp/~iteslj/>. also Tesol Journal Vol.6., No.2 Winter 1996.
- 11 - Zhao, Y. Li, R.C.& Hegelheimer, V. (1995), EX. Change. <http://deil.lang.uiuc.edu/exchange/>.

